

BUITEN

15^E JAARGANG N^O. 8

ZATERDAG 19 FEBRUARI 1921.

BOSCHLAANTJE.

Redacteur: Mr. A. LOOSJES.

INHOUD:

BOSCHLAANTJE, ILLUSTRATIE	BLZ. 85
VAN TWEEËRLEI RAS (8), DOOR HAL G. EVARTS	„ 86
KRAAKPORSELEIN, DOOR C. VISSER	„ 87
BOMBAY IN PLAATJES EN PRAATJES, DOOR MAURITS WAGENVOORT, GEÏLLUSTREERD	BLZ. 88—91
HUIS EN TUIN (IV), DOOR HENRI POLAK	BLZ. 90
HET PRINSENHOF TE DELFT, DOOR C. L. H., GEÏLL.	BLZ. 92—96
HOE DE DIEREN SPREKEN (13), DOOR WILLIAM J. LONG, VERTAALD DOOR S. CILIA STOFFEL	BLZ. 94
DE BLOEMBLADEN VAN LAO-TZE (21), DOOR J. ALLAN DUNN	„ 95

BERICHTEN VAN REDACTIE EN UITGEVERS.

Men geueve alles wat de Redactie of de Administratie van dit weekblad betreft te adresseeren aan de Uitgevers Scheltema & Holkema's Boekhandel, Rokin 74-76, Amsterdam, met de toevoeging: „Voor de Redactie” of „Voor de Administratie van het Weekblad Buiten”. Luidelijke naam en adresvermelding wordt verzocht ook achter op de foto's.

De uitgevers verzoeken beleefdelyk dit blad te noemen als men naar aanleiding van eene advertentie, een aanvraag of een bestelling aan een adverteerder doet.

Afzonderlijke nummers: Prijs 40 cts.

VAN TWEEËRLEI RAS

8) DOOR HAL G. EVARTS.

DIKWIJLS versnelde hij zijn loop; dan werd de afstand tusschen hem en den jager grooter. Maar als de man uit het gezicht was, ging Flash trager loopen; dan, opeens, verscheen de sterk gespierde vos boven een helling vrij dicht achter hem, steeds zijn spoor achtervolgend. Flash zette het weer op een rennen. Telkens als hij een rookpluim of de lage gebouwen van een veefokkerij voor zich uit zag, hield hij lichtelijk rechts of links aan, om die plaats tenminste een mijl te ontwijken. Toen hij, na twintig mijlen gerend te hebben, weer een boerderij gepasseerd was, zag hij den man niet meer; het leek wel, of hij eindelijk zijn achtervolger kwijt was. Hij was doodmoe en vertraagde zijn gang; een paar mijlen verder ging hij op een kleine hoogte languit in de koude sneeuw liggen. Maar het scheen, dat er nog geen twee minuten verlopen waren, of er doemde aan den horizon alweer een paard op, dat zijn spoor volgde.

Kinney was naar de boerderij afgezwenkt en had een nieuw paard genomen, daarvoor het beste dier binnen de omheining uitkiezend. Nu was het een echte renner, die als een hazewind op zijn spoor voortjaagde. Dus begon de wanhopige wedloop opnieuw. Weer een twintigtal mijlen en Flash kreeg nog eens een kort uitstel; toen zat een taaie, sneldravende reekleurige hengst hem op de hielen. Zijn sterke spieren schenen al hun veerkracht te hebben verloren. Zijn lichaam woog zwaar als lood, te zwaar voor zijn pooten. Slechts die ééne nooit vervagende gedachte, dat dicht achter hem de dood loerde, hield hem staande. Hij rende voort in vertwijfeling, terwijl zijn spieren hem werktuigelijk voortdroegen. Van de eerste glooiing van de Windrivierheuvelds keek hij om; juist kwam een zwaargebouwd bruin bergpaard uit de boerderij, die op een mijl afstands in de laagte lag, en begonforsch en stoer de heuvelds te beklimmen.

Met hijgende flanken stak Flash de lage bergketen over om naar huis te komen. Zijn adem ging in korte stooten; zijn gele oogen stonden star en waren met bloed belopen; van zijn

woeste kaken droop het schuim, dat terugspatte en aan zijn borst en zijden hangen bleef.

Hij liep recht door den bergrug over en daalde den anderen kant af. Het werd nu donker, en aan den voet van de helling moest Kinney het spoor verlaten, om den nacht in een boerderij door te brengen. Het vage vermoeden omtrent de identiteit van den wolf, dat hem den heelen dag gekweld had werd nu tot zekerheid. De grootte van de sporen; het feit, dat niemand ooit dezen lobo had hooren huilen; het gevoel van gemeenzaamheid, dat hij telkens gehad had bij het zien van de groote grijze gedaante, die voor hem uitvluchtte; de periodieke rooftochten, die precies samenvielen met het afwezig zijn van de boerderij; al deze dingen wezen op één feit — de moorddadige lobo was Flash.

Vijf mijlen verder lag Flash in de sneeuw uitgestrekt. Na den heelen nacht op strooptocht te zijn geweest, was hij meer dan honderd mijlen meedoogenloos voortgejaagd, en dat terwijl hij overvoed was met vleesch, een toestand, waarin het uithoudingsvermogen van een wolf op zijn laagst is.

Vóór het aanbreken van den dag ging hij weer op weg, nu niet ver meer van de gewaande veiligheid van de Bar T. boerderij.

Eenmaal daar aangekomen, hield hij een wakend oog op den lagen heuvel op een halven mijl afstand, waar hij overheen geklommen was. Geen wind had zijn sporen uitgewischt. Laat in den namiddag verscheen een paard op de hoogte en Kinney kwam op een sukkeldrafje aanrijden, het spoor volgend van den lobo van de Windrivier.

Flash krabbelde aan de deur van het slaaphuis en werd binnengelaten. Van uit het venster zag hij Kinney naderkomen, en toen hij binnentrad, bedacht Flash, dat dit de man was, die hem had opgejaagd; zijn haar ging recht overeind staan, terwijl hij achteruit in een hoek kroop, en hij liet woest zijn witte tanden zien.

„'t Is kras, Flash,” zei Kinney. „Het spijt me, dat het zoo komen moest.”

Flash zou dolgraag uit het slaaphuis weggelopen zijn, maar zij hielden hem er gevangen, tot de rest van de mannen met donker naar binnen kwam. Kinney's bewijs was onweerlegbaar. De mannen hier waren hard. Flash was hun vriend, maar aan het recht moest voldaan worden. De wolfshond luisterde toe bij het verhoor en het uitspreken van het vonnis. Hij kon de woorden niet verstaan, maar hij voelde een bedreiging in hun toon en in de blikken, die zij op hem wierpen. Hij begreep, dat het alles in verband stond met den wedloop tusschen hem en Kinney, en een koude angst voor den dood greep hem aan.

De mannen trokken loten uit hun hoed.

„Het spijt mij, dat ik het ben,” zei er een. „Ik zal hem naar buiten roepen en het gauw in orde maken.” Hij laadde langzaam zijn geweer en deed de deur open. „Kom Flash, ouwe jongen,” zei hij.

Met een machtigen aanloop sprong Flash de deur uit en rende weg, een snelle smalle grijze streep in het maanlicht — achter hem knalde kwaadaardig het geweer.

„Hij is kranig,” zeide de man met het geweer. „Hij begreep het best. Hij was mij bijna ontsnapt, maar ik heb hem geraakt.”

De mannen verdrongen elkaar om naar buiten te komen. Vijftig meter verder op het spoor, dat Flash achtergelaten had, vonden zij de plek, waar hij gevallen was; er lag een plas bloed in de sneeuw.

„Wij zullen hem morgen wel vinden,” zei Kinney. „Hij kan niet ver meer gelopen zijn.” Maar in den ochtend werd het spoor uitgewischt onder een nieuwe sneeuwlaag van een halven voet dikte.

Toen Moran bericht zond, om den hond per schip aan hem te verzenden, lieten zij hem weten, dat Flash dood was.

HOOFDSTUK VII.

Flash stond op den rug van een bergketen, die uitzicht gaf over het dal van den Kleinen Bighorn.

Bar T. en zijn leven daar lagen een week achter hem; hij bevond zich nu vele honderden mijlen noordelijker. De ingescheurde vleeschwond aan zijn schouder was genezen en hinderde hem niet in het minst. Hij was door de menschen vogelvrij verklaard, maar het kon hem niets schelen. Dat, wat hem nu het meest in beslag nam, was het steeds sterker wordend verlangen, om dien éénen ontbrekende klank te hooren waarnaar hij zoo dikwijls had liggen luisteren, als de nachtelijke

geluiden in de heuvels weerklonken. Het was nu de paartijd voor de wolven, maar dat wist hij niet. Hij wist alleen maar, dat het razend verlangen naar dien lang verwachten klank hem tot een hevige kwelling geworden was.

Toen kwam het geluid. Ver weg uit het dal klonk een roep, die het bloed in zijn aderen deed branden. Hij wist nu, wat de bedoeling er van was. De verre kreet was afkomstig van een wolvin, die een mannetje zocht. Zijn heele lichaam beefde en trilde bij den roep. Hij had nog nooit zijn stem gebruikt, maar nu wist hij, dat hij moest antwoorden. Hij stond rechtop, met zijn grooten kop in de lucht, maar er kwam geen geluid. Wéér zweefde de roep van de wolvin aan; en hij wendde al de kracht van zijn longen aan in één krampachtige poging om te antwoorden. En mijlen en mijlen ver op de witte heuvelen hield elk levend wezen den adem in, en eenzame herders ver weg in het dal voelden de koude wolfsrilling door hun leden hui-
veren, toen de kreet van den lobo in hun ooren drong. Nu hij eenmaal zijn stem gevonden had, riep hij nog eens, en ditmaal klonk al het opgekropte verlangen van het heele jaar er in door.

Hij begon heel in de laagte, met een diepen, vollen, zachten toon, die zich plotseling verhief tot een helder galmend klaren-
roengeschal, dat zich in golven door de lucht voortplante, tot het opgevangen en weerkaatst werd door de rotsranden van het dal. De mannetjes-lobo en de wolvin uit het Noorden liepen den rand van de vallei langs, tot zij eindelijk elkaar ontmoetten, en met vijftig voet tusschenruimte van door de maan beschenen sneeuw tegenover elkander bleven staan. Toen naderden zij elkaar omzichtig. De wolvin snoof eenigszins achterdochtig zijn lucht op; het was wolfslucht, dat was zeker, maar er was een licht vleugje van dien gemengden geur bij, die den huishond kenmerkt. Zij snuffelde aan hem, hapte toen naar hem en vluchtte weg.

Haar snelheid haalde niet bij de zijne, zoodat hij gemakke-
lijk naast haar bleef. Als zij zich om draaide en naar hem beet, ontweek hij haar tanden, maar deed geen poging om terug te bijten. Zij merkte al spoedig dat hij haar geen kwaad wilde doen. Hij was een sterk gebouwd, prachtig exemplaar van het echte lobosoort, wel geschikt om het wilde hart van een naar liefde hakende wolvin te veroveren. Eindelijk hield zij dan ook stil en nu draaiden zij stijfjes om elkaar heen, elkaar beruikend en besnuffelend, tot zij de zekerheid hadden, dat alles in orde was. Zij jankte zachtjes en hij trachtte te antwoorden. Zij scheen het diepe gebrom, dat uit zijn keel kwam, te verstaan, en hij sprong, dol van vreugde, rond en liefkoosde haar met zijn tong.

Zij was een slanke wolvin uit het Noorden met een donkere streep over den rug, die naar de borst en de flanken onmerkbaar in een zacht zilvergrijs overging. Een half uur lang maakte hij haar het hof, en toen gingen de groote lobo en de zilvergrijze wolvin naar het dal, om vleesch te zoeken.

Dicht onder de rotsen aan den rand vonden zij de plek, waar een eenzame vos bij den kreet van den lobo van zijn rustplaats was opgestaan, om de vlakte op te zoeken. Vroeger had Flash op zijn rooftochten altijd een heimelijk gevoel van kwaad-
doen gehad, maar nu Zilver naast hem rende, had hij geen andere gedachte meer dan te doden — voedsel voor haar te bemachtigen. Zij kreunde begeerig, en terwijl hij snel voortliep op het nog warme spoor, voelde hij zich geheel en al wolf; zijn gele oogen waren rood doorloopen van de felle begeerte zijn prooi neer te vellen.

Zij haalden den vos in en doodden hem. Zilver verhief haar stem, en schetterde den oproep tot het feest uit, den wilden triomfkreet van den wolf, die gedood heeft. Nog eens probeerde Flash zijn stem en het gehuil van den lobo weer-
galmde naast het hare. Van de berghellingen ver in het Noorden, kwam, als een echo van hun eigen geluid, een kreet tot antwoord. Toen weer een. En nog verscheidene andere, die samensmolten tot één langgerekt gehuil, het gehuil van de wolvenbende. Zij klonken al nader en nader, en kwamen van alle kanten uit de heuvelen, om Flash en Zilver de verzekering te geven, dat vele gasten naar het feestmaal zouden komen...

Overall in het dal luisterden de veehouders naar dat duivels-
koor en beraamden een bloedigen, meedoogenloozen verdel-
gingsoorlog, zoodra de zon zou schijnen. Dit was niets nieuws voor hen. Elken winter, wanneer in het Noorden de sneeuw dicht viel, was er minstens één zwervende bende wolven, die zich liet verlokken de bergen over te steken, om in het open weidegebied op gemakkelijker vangst uit te gaan.

Twee grauwe schaduwen kwamen door den nacht aanslui-
pen en vielen vraatzuchtig op den gedooden vos aan; toen nog twee. Al spoedig waren er veertien wolven, die het warme vleesch uiteenscheurden. Zij waren broodmager van het hon-
gerlijden, en verlieten het feest niet, eer het laatste botje af-
geknaagd was! Terwijl zij aten, knorden zij. Flash was einde-
lijk bij zijn eigen soortgenooten terecht gekomen; hij bootste hun geluiden na en knorde lustig met hen mee.

Dikwijls snauwden en haptten zij naar elkaar, maar het kwam niet tot gevechten. Zij waren in paren gekomen, en met echte wolventrouw was elk met zijn eigen liefde tevreden. De tijd van de keuze was eigenlijk al voorbij; er waren oude grijze wolven onder, die nog de sporen vertoonden van een pas uitgevochten strijd in die wilde periode van hofmaken, die door heel het Noorden gewoed had. Eenige dagen geleden nog zou Flash gedwongen zijn geweest, zijn recht om met de zilvergrijze wolvin te paren, met hand en tand te verdedigen.

Twee uur vóór het aanbreken van den dag was de bende klaar met het afknagen van de botten en trok langzaam af. De groote lobo, die met de wolven meeliep, was aan de schoft wel vier duim hooger dan zijn kameraden, en een echte reus in zijn soort. Een wolf verliest sneller aan gewicht dan enig ander dier, maar neemt ook veel vlugger toe, en zooals de bende nu over de sneeuw voortliep, was er geen één meer mager. Hun buiken hingen zwaar naar beneden en raakten den grond bijna. Na eerst honger geleden te hebben, hadden zij zich nu volgesmuld. Er waren er onder hen, die in geen drie dagen voedsel gezien hadden, toen zij op den buit afkwamen; toch hadden zij toen een indruk van levendigheid en vlugheid ge-
geven. Maar nu, na de smulpartij, wel verre van nieuwe kracht en moed opgedaan te hebben, voelden zij zich traag en suffe-
rig. Na tien mijlen geloopt te hebben, zochten zij een heuveltje op en gingen slapen; elk paar had zijn eigen plaatsje, een paar meter van de anderen af.

(Wordt vervolgd).

„Kraak-porselein.”

De afleiding van dit woord in het artikel „Volksetymo-
logie” in het nummer van Buiten van 5 Febr. geeft mij aanleiding tot de volgende opmerkingen.

Ik wil in het middel laten, of de afleiding de juiste is, intusschen kan ik de opmerking niet weerhouden, dat het mij niet waarschijnlijk voorkomt. Immers, den naam van dit porselein, dat haast in de vingers „kraakt,” zonder meer aan de schepen toe te schrijven waarmede het werd aangevoerd, lijkt mij minstens gewaagd.

Het komt mij voor, dat hier ook moet worden gedacht aan de benaming „Crackwerk” waarmede het Chineesche „craquelé” in de zeventiende eeuw werd aangeduid en waar-
mede werd bedoeld het fijne porselein waarvan het glazuur met een waar net van glazuurberstjes was overdekt. Men noemde dit ook wel „eierschaalporselein.”

Niet evenwel *dit* was het waarvoor ik aandacht wilde vra-
gen. Ik vernam, jaren geleden, een andere afleiding en deze wilde ik ten beste geven.

Een „Krake” noemt men in Friesland eene verhooging in het een of andere lokaal welke bijv. twee of meer meters boven den vloer reikt maar niet tot de zoldering of het plafond van die ruimte doorgaat. Zulk een „Krake” zag ik bijv. in een kerk, ik meen te Workum 1), waar zij feitelijk een „Oxaal” was en die met fraai snijwerk was versierd. Ook in de kerk op het eiland Vlieland was een „kraak” aanwezig, daar werd het catechetisch onderwijs „op de kraak” gegeven.

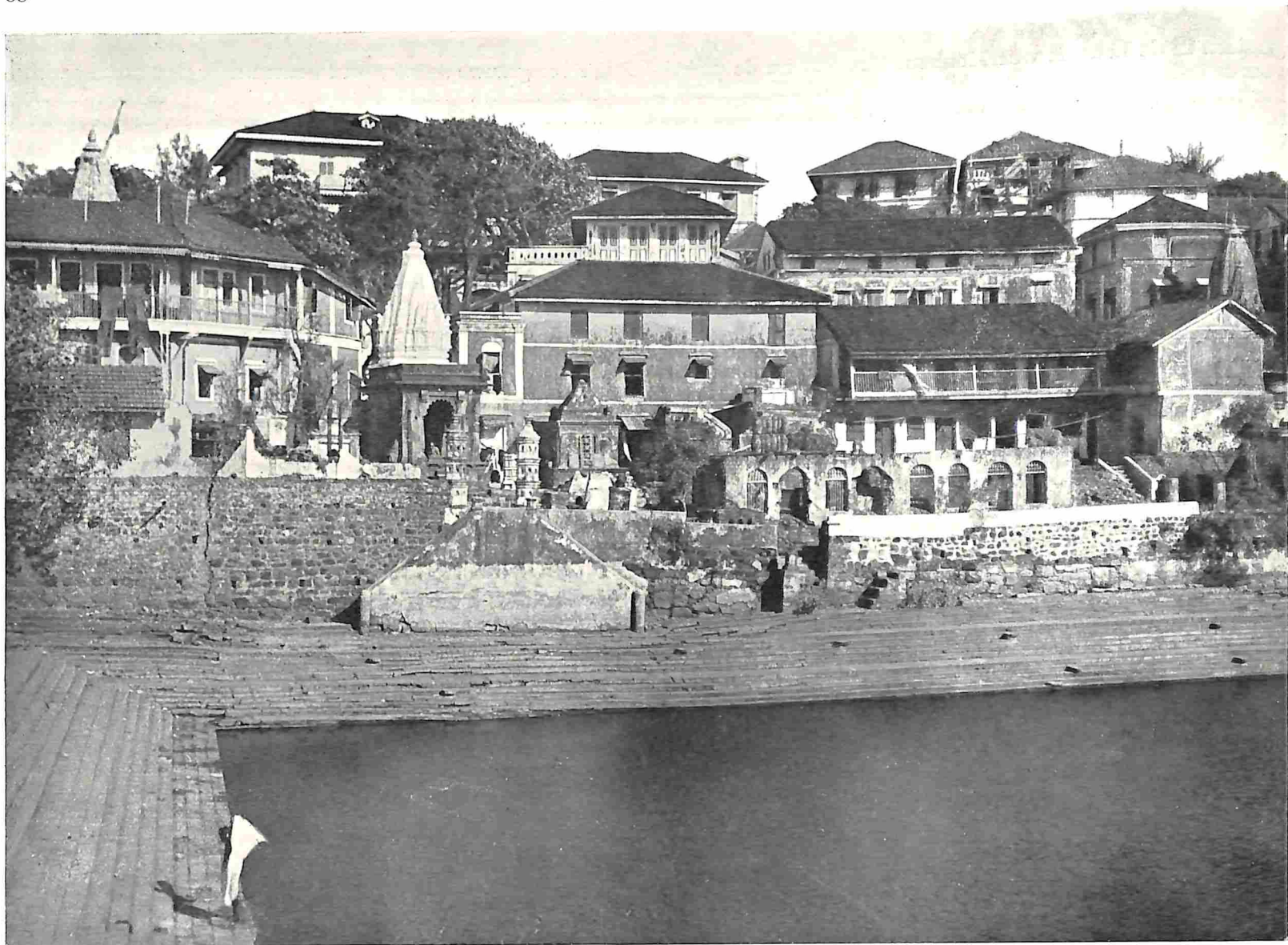
Een Fries deelde mij indertijd mede, dat het begrip „Kraak” geenszins alleen tot de kerken bepaald behoefde te blijven; ook in huizen komen zij, zij het al in bescheidener afme-
tingen, voor.

Komt nu de „Kraak” in een woonhuis voor, dan kan er aanleiding zijn om, evenals dit op kasten etc. wordt gedaan, haar bovenkant te versieren met vazen etc. Het porselein nu, dienende tot versiering van de „Kraak,” was het „Kraak-
porselein.”

Ik heb gemeend, dat deze afleiding naast de andere, welke voor het woord zijn gevonden, niet mocht ontbreken.

C. VISSER.

1) Kan het misschien Oosterend zijn? De kerk van dit dorpje bezit een „Kraak” met fraai snijwerk. Red.

DE WALHESSWAR-TEMPELVIJVER IN BOMBAY.

BOMBAY IN PLAATJES EN PRAATJES.

INDIEN van alle landen der wereld het hoe langer hoe minder Britsch-wordende Indië, dat van zich zelf Hindoestan heet, het schoonste is om rijkdom en schoonheid zijner bouwkunst en volksleven, dan is dit zeker niet om de grootsche paleizen, er door de tegenwoordige overheerschers gebouwd. In haar kern is de Britsche kolonisatie in Oostersche landen zeker de mindere der Hollandsche, doch in haar uiterlijkheid overtreft zij die veelvoudig. Zij gevoelt zich machtig; voor de eeuwen, zoo niet voor de eeuwigheid gevestigd; zij is grootsch in al haar uitingen, de oppervlakkige beoordeelaar wordt door haar overbluft. Zoo is dan de eerste aanblik van Bombay — *Urbs prima in Indis* — er een van groote schoonheid: tegenovergesteld haast aan de jammerlijkheid der aankomst in de haven van Tandjong Priok, waar men voet aan wal zet voor de stad, Batavia, die eens „de koningin van het Oosten” werd genoemd, en nog steeds zooveel betoverende schoonheid bezit, waarvan echter in dit naargeestige moeras nog niets is te ontdekken.

Maar Bombay! Daar rijzen zijn Westersche klokkentorens, zijn koepels, welke zich moeite geven er Oostersch uit te zien, zijn gothieke kathedralen en even gothieke spoorwegstations op, en onder het eeuwig groen van tropische-bloemd geboomte, schittert het blank der gedenkteekenen van al de standbeelden dier heel, heel groote mannen, die Engeland wel zoo genadig was aan zijn pupil Hindoestan af te staan, zonder dat deze ook maar bij benadering een idee bezat, hoe gezegend het zich eigenlijk behoorde te achten overheerscht te worden door zulk een volk, welks naam, van alle volken der wereld, het dichtst komt bij den naam dier hemelsche wezens, die men engelen heet. Het is grootsch, het is rijk, het is vooral pronklustig. Het is, welbeschouwd, soms belachelijk van zelfverheerlijking. Maar bij den eersten aanblik is het indrukwekkend, dat Britsch-Indië, 't welk misschien den langsten tijd Britsch is geweest.

Pierre Loti heeft eens een reisbeschrijving gegeven met den

titel *L'Inde sans les Anglais*. Zonder de stemming van nationalen haat, waarin — 't was nog voor de lieflijke harmonie der Entente — dit werk werd geschreven, zal hier ook de aandacht bepaald worden op wat Bombay aan eigen volksleven bevat. De Engelschen noemen Indië „*The land of regret*”, en hebben overal, bij alle groote steden des lands, hun leven zooveel mogelijk geconcentreerd in „cantonnementen” op een uur afstands van de stad, wier inwoners zij heeten te zijn. Daardoor is het zoo gemakkelijk de aandacht te bepalen bij het leven der inlandsche bevolking, zonder in de beschouwing steeds gehinderd te worden door jammerlijke Westersche elementen. Wie zal het afkeuren, dat de Westersche overheersching de zorgeloze en daardoor ook anti-hygiënische bevolking tracht te leiden in gewoonten van orde, zindelijkheid en netheid? Voor zoover dit mogelijk is. Want deze drie begrippen zijn wel in hun kern Westersch, en misschien strijdig met de alles tot dood en verderf veroordeelende scheppings- en groeikracht der Indische natuur. Zooals de reiziger het overal in Hindoestan zal vinden, woont ook te Bombay de Europeaan in de Engelsche stad, welke is als een grootsche en, wijl de weelderige Indische natuur alles verheerlijkt, ook schoone Westersche voorpoort van een belangwekkende Oostersche stad. Toch is Bombay Westersch in zijn ontstaan. Dit is zeer zeker den regelmaat van zijn aanleg ten goede gekomen. Maar evenals, bijvoorbeeld, Nieuw-York te Europeesch is om geheel als Noord-Amerikaansche stad te kunnen gelden, zoo wordt men ook in deze stad teveel aan Groot-Brittannië en „the roastbeef of Old England”, herinnerd om niet met de Engelschen mee droefgeestig te worden, wanneer men op zijn eindeloze Zondagen, vervelend als die in Schotland, het klokkenspel in den toren het „*Home, sweet home*” hoort bengelen met de eindverzuchting: „*There is no place like home*.” Wat een wel wat dat zich overal ter wereld heeft neergezet.

De reiziger, die te Bombay komt om er het Indische land en volk te leeren kennen, zal dan allicht spoedig zijn wandelingen uitstrekken naar de woelige inlandsche stad, ofschoon hij voor een deel der Aziatische bevolking, de Parsi's, zal moeten terug keeren naar het Britsche Bombay. Want deze aanhangers van Zoroaster, ofschoon in zeden en levenswijze geheel zichzelf, hebben zich wel dicht bij de Europeanen aangesloten. In Bombay zijn zij zeer talrijk, en veel hebben zij er gesticht. Dus het is onvermijdelijk van hen te spreken om een denkbeeld van de stad te geven. Een stad volkrijker dan Amsterdam. Voor het grootste deel door Hindoes bevolkt, die er meerendeels de paupers van zijn; door Islamiëten, wijs meer handeldrijvend, welvarender; door Parsi's, die er den groothandel van drijven en de stad hunner nederzetting met nuttige inrichtingen verrijkt hebben, Bombay, ondanks dat zij met Calcutta tot de jongste der Indische steden behoort — immers wat wil voor Indië een vluchtige twee honderd vijftig jaar zeggen? — bezit toch hoogst schilderachtige wijken en gebouwen. Op een reis door het land zal de hoogmoedigste Westering onder den indruk komen van het onvergelykelijk bouwtafent der volken, en al zijn daarvan te Bombay niet de schoonste voorbeelden te zien, menige tempel, ook in deze woelige stad met haar eigenaardige volksfiguren: de menschen in hun schoone en kuische naaktheid, of bevallig gehuld in blanke, soms veelkleurige gewaden, menige straat, menige stichting draagt het kenmerk der schoonste Oosterschheid.

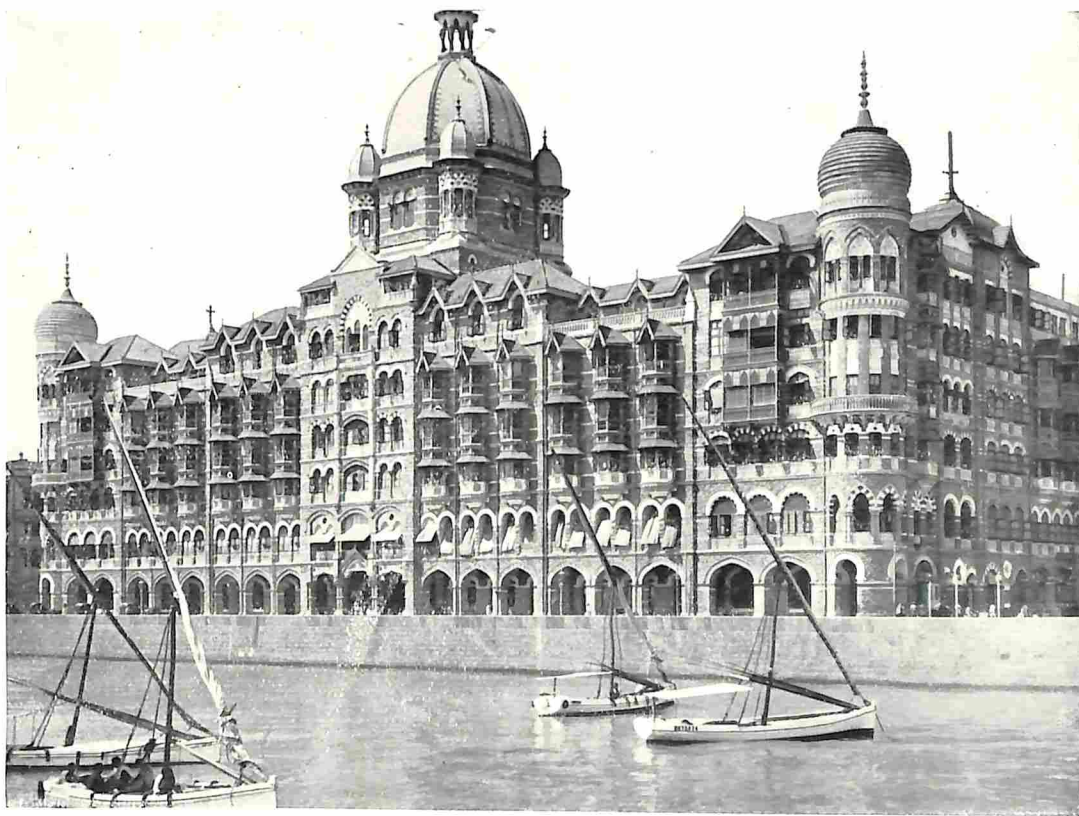
De Westering, wien het gegeven is te treden uit de hem ingeplante vooroordeelen van zijn ras, geloof en volk, leert in het Oosten deemoedigheid, vooral in dit gedeelte van het Oosten, waarin men telkens herinnerd wordt aan de eerste tijden der menschelijke beschaving, wier sporen slechts in runen of, ouder nog, in overleveringen te lezen zijn. De adel der volken in de familie der menschheid ligt in hun edele gelaatsvorming, in den statigen loop, in hun zachte zeden, poëtisch ook daar, waar zij ons barbaarsch lijken, zoodat deze onder Westerschen invloed zoogenaamd verzacht zijn. Niet meer, bijvoorbeeld, worden de weduwen der Hindoes op den brandstapel van het lijk harer echtgenooten verbrand. De Britsche overheersching heeft daaraan sinds drie kwart eeuw een eind gemaakt, ofschoon het gebruik op afgelegen plaatsen nog een twintig jaar geleden voorkwam. Maar wijl het familieleven er omheen zoo goed als geen wijzigingen onderging, en de weduwen, voorheen vooraf in een toestand van opperste geestverheffing gebracht, niets liever in haar droefheid wenschten dan de wijding te ondergaan van den vlammen-dood op het lijk van haar echtgenoot, zeker liever dan de schande van zich, in stee van de hoogste toewijding, aan dezen plicht onttrokken te hebben, schijnt deze stap vooruit, zooals het *sati*-verbod naar Westersche opvatting wordt geacht, een stap met looden voeten. Immers, werd reeds gezegd, in hoofdzaak is het familieleven met de daaraan tot grondslag liggende opvattingen hetzelfde gebleven. De vrouw, reeds als jong meisje door haar vader uitgehuwd, gaat volkomen in de aangetrouwde familie op, welke in haar geheel bijeen blijft, en waarin de weduwe, die, zij 't ook gedwongen, niet haar *sati*-plicht heeft vervuld, wordt beschouwd als een slavin, levende in een staat van moreelen afschuw. Heur hoofdhaar wordt tot de kruin afgeschoren, sieraden worden haar verboden. Zij gaat haar leven lang gehuld in het gele rouwgewaad, moet het smadelijkste huiswerk verrichten. De Engelsche wet staat haar het hertrouwen toe, maar welke man van haar ras en geloof zal nog als vrouw met haar te maken willen hebben? Ongetwijfeld, leven en wereld staan voor haar open, indien zij zich geheel aan haar omgeving en verleden weet te onttrekken en een toevlucht wil zoeken in de Britsche gemeenschap. Maar hoe weinigen hebben daartoe

HINDOE-TEMPEL IN BOMBAY.

moed en gelegenheid. Dit is een voorbeeld, dat een wettelijk verbod, door een overheerschend volk uitgevaardigd, onvoldoende blijkt om een gebruik, door Westersche levensbeschouwing veroordeeld, in zijn uitwerking op het leven geheel tegen te gaan. Dit voorbeeld staat niet op zich zelf, al werd het gekozen, wijl de vroegere gewoonten om de weduwe te verbranden met het lijk van den echtgenoot, ons wel een uiterste van barbaarschheid scheen.

Er zijn gebruiken in het Indische leven, welke ons gemoed meer aantrekken, wijl zij zich aansluiten bij het beste van wat wij zelf bezitten, ofschoon zij ons ook dan in de Indische toepassing doen glimlachen, of soms afkeer inboezemen. Zóó de eerbied voor al het dierlijk levende in den godsdienst der Jains: een hindoe-sect, ook te Bombay talrijk, wier stichter een tijdgenoot van Gautama Boeddha was, beweert men. Zij zijn of geheel in het wit, of geheel „met het uitspansel” bekleed: wij noemen dat moeder-nakend, of zoo goed als. Zij gelooven in lichaamskastijding tot redding hunner ziel, en trachten zich vrij te maken van ondeugd, immers hun naam „Jain” beteekent „overwinnaars van de ondeugd.” Op een reis door Indië kan men heilige Jain-mannen ontmoeten, die, aan den weg gezeten in de onmogelijkst-verwongen houding: hun beenen bijvoorbeeld achter hun nek gekruist, en hun armen ergens anders waar zij niet hooren, en dit heel hun leven lang, zoodat zij geheel

HET TAJ-MAHAL HOTEL TE BOMBAY.

VIJVER IN EEN HINDOE-TEMPEL TE BOMBAY.

vergroeid en verstijfd zijn, zich in die houding liever door eigen verwaarloozing laten vergaan, dan een enkele luis of ander insect te doden. Andere Jain-broeders kunt ge heel hun leven lang naakt op een bed van scherpe ijzeren punten zien liggen. Dit alles ter meerdere eere van wat zij het Opperwezen achten, al is dit iets anders dan de Heilige Drie-eenigheid der Christenen. Maar als gij te midden van het drukste gewoel der stad, of naast den badvijver van een Indischen tempel, zoo schilderachtig in zijn rijken stijl, een sierlijken duiventoren ziet met uitstekende rustpunten, dan is dit niet enkel wijl deze menschen in de duif beminnelijke vogels zien, die ook in hun godenleer, voor zoover zij Hindoes zijn, een plaats bezitten, maar ook omdat het leven dier lieve vogels hun heilig is. Zoo is het ook met de koeien. Spreek Hindoes niet van een koe te slachten en — gruwel der gruwelen! — op te eten! Vervloekte barbaren, die dat doen: gij, ik, tante Betje, zelfs de poëtische lieveling onzer eerste minnedroomen, barbaren, die even goed hun eigen moeder zouden kunnen verslinden, als een koe. De koe is voor de Hindoes heilig, de stier is zelfs een der gedaanten van god Sjiva: den eeuwigen Voortplanter en Verwoester. Maar gij en tante Betje, die dan wel kunnen genieten van een sappige biefstuk, maar tevens op de hoeken der straten in Uw hart hebt kunnen prenten om „dieren met zachtheid” te behandelen, al ziet gij hen ook in ons Westersche leven te vaak mishandelen, tante Betje en gij zullen zich verwonderen waar te nemen hoe de karvoerders in Hindoestan de trekossen mishandelen, voor hun primitieve karren of, elders in het groote Hindoestan, voor die aardige koetsjes, waarmee men in het binnenland reist. De koe wordt door hen een moeder geacht, maar dit slaan werpt toch een bedenkelijk licht op hun kinderliefde. Niettemin: sommige koeien hebben ongetwijfeld onder de Hindoes een goed leven. Gij ziet in echt-Hindoesche steden deze zachtmoedige dieren, toch niet in grooten getale, gelukkig, vrijelijk door de straten dwalen of neerliggen in de buurt der tempels, schuldeloos en gevaarloos, van huid fraai gespikkeld soms, mooi gekruld van horens, meestal met een vetbult op den nek, waarvan het vleesch voor carniforen het fijnste is van heel hun heilig corpus. Die heilige dieren vinden hun voedsel aan de uitstalling van groentevrouw of vruchtenverkooper, waar zij vrijelijk, zij ’t ook ongenoodigd, te gast gaan, zonder te worden verjaagd, en als zij oud worden vinden zij nog in daartoe ingerichte asylen een toevlucht. Wà-blijf?! Er zijn in de Jain-gemeenschappen zelfs insecten-asylen: oude mannen- en vrouwengasthuizen voor luizen. Een of andere geloovige betaalt dan een armen bliksem om deze lieve schepselen, die net zoo goed deel van het eeuwige leven uitmaken als U of ik, of de minister, — niet in de politiek, gelukkig — te laten schransen van hun bloed. En ook de arme bliksem doet daarmee een goed werk, meent hij.

Gij glimlacht over dergelijke gebruiken en dit is, geloof ik,

het beste, wat gij er bij doen kunt. Het Indische leven doet vaak glimlachen, en soms is het een glimlach van verzaliging door schoonheid. Want deze tempels reeds, ofschoon het ons, onreinen, niet geoorloofd is er binnen te dringen, althans niet overal, en allermint in hun heilige der heiligen, zijn zoo schoon, zoo schilderachtig. Het leven in Indië kent een Europeesche een-tonige grauweheid is. Allereerst de menschen-zelf. Wij mogen ons wel vleien met de steelende gedachte, dat het blanke ras, wel beschouwd, het schoonste der wereld is, onze huidskleur alleen te vergelijken met rozen en leliën, maar de algemeene gelaatsvorm der Indiërs duidt op een niet te miskennen zieleadel; hun ledematen zijn fijn, al toonen vele een jammerlijke afwezigheid van kuit, hun huidskleur, licht bruinetint, bij de volken van Zuidelijk Indië, van het Dravidsche, dus waarschijnlijk het oerras, overgaand tot bruin zwart, bezit iets zoo volkomen aan het klimaat en de omgeving geëigends, dat de harmonie, welke er het gevolg van is, het oog streelt. Zie deze menschen dan baden in den vijver bij hun tempel. Elke

tempel heeft zijn vijver: stilstaand water meest, soms bewoond door krokodillen. Wat voor ons idee reeds voldoende zou zijn het water te schuwen indien het niet tevens groen was van ouderdom, en bedekt met een iriseerend vlies van vuil. Niettemin, zie deze welgemaakte bruine menschen aan den kant dier vijvers op de in het water leidende treden zich baden: een schouwspel van ingetogen verlustiging. Groen is het water, bruin is hun huid: geen schilder zou dit kleurenspeel anders willen dan het is. Gij, als onreine, in hun oog dan — wat mij betreft: hoe zou ik ooit een lezer van „Buiten” onrein durven achten? — gij moogt, jammer genoeg, niet verder doorgaan. Het kan zelfs gebeuren, dat een of andere knorrige oude heer, oude heeren zijn meestal knorrig, zelfs in Hindoestan, U uit den ingang van het heiligdom wegjaagt met eenige verwenschingen of scheldwoorden, welke U onverschilliger kunnen zijn, naarmate gij ze minder verstaat. Maar zoo dit niet het geval is, en men U laat toezien eerst hoe de tempelbezoekers zich baden in den heiligen vijver, andere voor dit of dat afgodsbeeld kleine offeranden neerleggen van gekookte rijst of betel — in onzen Oost *sirih* genoemd — en voor dat zij het heiligdom binnentreden aan den rijk-gebeeldhouwden ingang met de vingers den klepel doen luiden van een bronzen klok, wier geluid de booze geesten verjaagt, gij zult erkennen dat dit vredige en bekoorlijke schouwspel van de hoogste innerlijke beschaving getuigt.

(Slot volgt).

MAURITS WAGENVOORT.

HUIS EN TUIN.

IV.

DE tuin buiten — de tuin van het landhuis. Als ik mij neerzet, om er over te gaan schrijven, bekruipt mij een gevoel van droefenis, van wrevel zelfs. Waarom? Is er in zulke tuinen iets gelegen, dat onaangename gedachten opwekt? Antwoord: in de tuinen zelf, neen; doch wel in het feit van hun bestaan, in zoo verre zij dateeren uit de laatste dertig of veertig jaren, laat ik, om zoo veel mogelijk te omvatten, zeggen: een halve eeuw. Het landhuis, zooals het zich thans aan ons vertoont, is eene schepping van onzen tijd. Het buiten wonen had voorheen een geheel ander karakter dan heden ten dage. Vermogende burgers woonden meestal in de stad, doch hadden buitenplaatsen, die hun tot zomerverblijf dienden. Er waren voorts adellijke, of althans patricische families, die buitenplaatsen of kasteelen bewoonden. Minder vermogende, doch in elk geval welgestelde burgers bezaten vaak tuinen, waarop zich koepels of optrekjes bevonden, buiten de muren, doch niet ver van de stad gelegen. Verder waren er in de dorpen heerenhuizen met min of meer groote tuinen, waarin de dorps-notabelen, enkele renteniers e.d. verbleven.

Geen sprake was er echter van wonen buiten en zijne zaken hebben in de stad. Daarvan kòn geen sprake wezen, daar er geene vervoermiddelen waren, die een dergelijk amphibie-achtig bestaan mogelijk maakten. De spoorweg schiep deze mogelijkheid, waarvan aanvankelijk door weinigen, geleidelijk door meerderen en ten slotte door zeer velen gebruik gemaakt werd, om den tempel hunner huisgoden te verplaatsen naar buiten, naar den duinrand, naar bosch en heide, naar den zeekant, op afstanden van de stad, afwisselende tusschen twintig en veertig kilometer, zulke dus die per spoor-trein in gemiddeld een half uur af te leggen zijn.

De beweegredenen tot den trek naar buiten liepen en loopen zeer uiteen. Velen, wellicht de meesten, trokken de stad uit, om te ontkomen aan de daar geheven (hetgeen men toen noemde) hooge belastingen. Anderen verkozen het leven buiten boven dat in de stad, om gezondheidsredenen of uit liefde tot de natuur. Tot het laatste werd ook niet weinig bijgedragen door den invloed van schrijvers, die talloos velen de oogen openden voor de schoonheden en verrukkingen van planten en dieren, van bosch, hei, duin en plas, terwijl later de fiets velen met de natuur in aanraking bracht, hun voor hare schoonheid de oogen opende en de lust deed ontstaan er zich voortdurend midden in te bevinden. Er waren er, die hun opgroeiend kroost buiten de kwade invloeden van de grotestadssfeer wilden houden; er waren er ook, die naar buiten verhuisden, omdat men daar voor hetzelfde geld beter en royaler kan wonen dan in de stad. Vooral toen het rijwiel en later, voor de vermogenden, de automobiel kwam, werd het verblijf op het land zeer gemakkelijk en werden de forensen-streken: het Gooi, Kennemerland, Eemland, de gebieden van Wassenaar, Voorburg enz., hoe langer hoe sterker bevolkt.

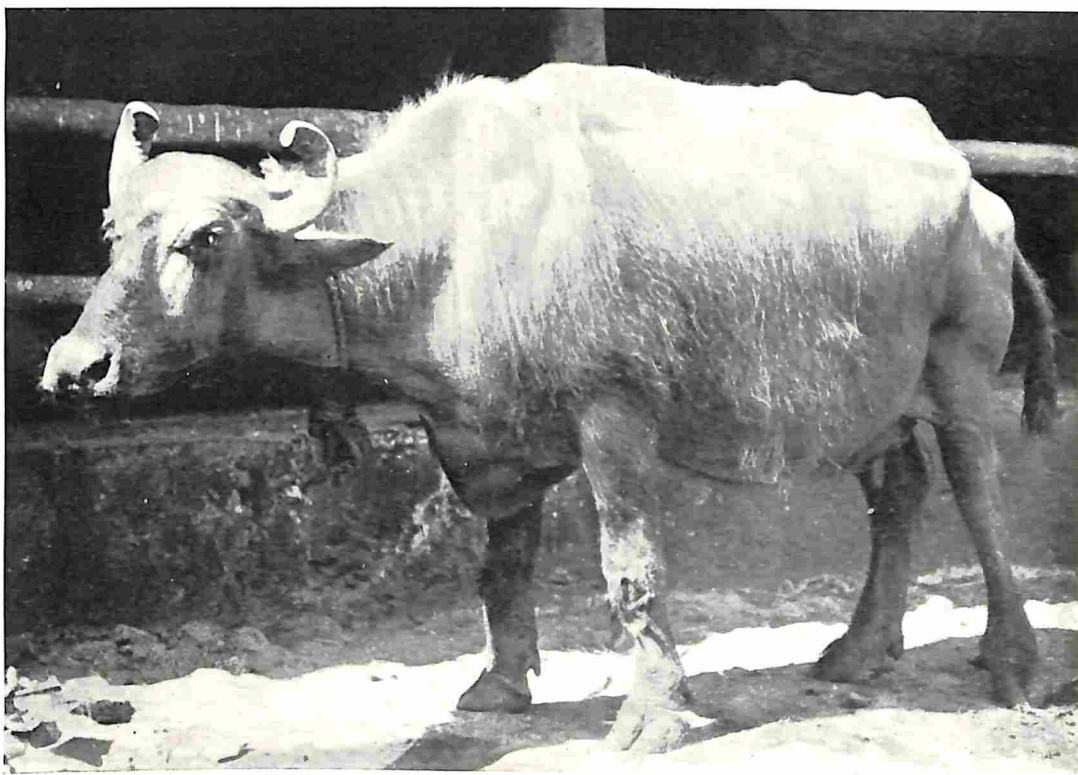
Het bleef daar echter niet bij. Overal in het land ontstonden villa-parken en -kolonies, dikwijls op zeer groote afstanden van steden, tot in de verste uithoeken, bijvoorbeeld midden op de Drentsche hei, toe. Dit zou niet erg zijn, indien zulke parken aangelegd werden op plekken waar niets bijzonders te vinden is en het tot stand komen van een groep niet on-aardige huizen te midden van een tuinen-complex eene verfraaiing van het landschap zou zijn. Doch zooiets gebeurt nimmer. De oude Hollanders legden hunne buitenplaatsen aan langs op zichzelf niet belangwekkende rivieren en vaarten, en maakten aldus lustoorden van zulke streken: zie de Vecht-streek (later weer voor een deel bedorven), 's-Graveland, het oude gedeelte van Voorburg enz.; of plantten bosschen en dreven aan, als nu nog steeds ons verrukken in Utrecht, langs den Veluwezoom, in den Achterhoek, langs den duinenrand en elders. De moderne Hollanders echter scheppen geen schoonheid, zooals hunne voorvaders deden; gewoonlijk doen zij weinig anders dan oude schoonheid vernielen en er bitter weinig nieuwe voor in de plaats stellen. Zij koopen oude buitenplaatsen en bosschen op, hakken het beste opgaande hout neer, om met de opbrengst een deel der koop-penningen te kunnen betalen, verkavelen de rest in kleine brokjes, die daarna elk hun huisje gaan dragen, met een tuintje er om heen, gewoonlijk jammerlijk-conventioneel in elkander geprutst, en waarin de enkele van het voormalige bosch overgebleven ruige boomen staan, alsof zij met hun figuur verlegen zijn. Of zij dringen door in heide-, duin- en boschgebied, dat dan ook alweer in kleinere mooten en lappen verdeeld, en met gewoonlijk prullige landhuisjes bezet wordt. Zoo langzamerhand is dan ook ons land voor een niet onaardig deel beduid-meld geworden. Heele streken zijn er, waar men zich voorheen vrijelijk bewegen kon en waar men zich thans niet te keeren of te wenden vermag, zonder op prikkeldraad of eenigerlei andere hideuse omheining te stooten.

De vrees is waarlijk niet ongewet-tigd, dat er op den (niet eens zoo heel langen) duur geen eigenlijk stuk na-tuur meer overblijft, behalve waar

de Staat, een enkele gemeente en de onvolprezen Vereeniging tot Behoud van Natuurmonumenten (zijn alle lezers van *Buiten* wel lid van deze buitengewoon nuttige instelling?) de beschermende hand uitgestrekt hebben. De grondspeculant hier, de geldzucht of de geldelijke on-macht van den bezitter elders, de industrie weer ergens anders, de lust tot buiten-wonen-op-een-koopje op een vierde plaats, het zijn even zoovele vernietigers en dreigers met vernietiging. Dan zijn daar verder de ontginners, wier hoogste ideaal schijnt te zijn het veranderen van de heide in aard-appelenveldjes, de aspirant-concessionarissen voor het droog-leggen van plassen, de hout-speculanten, de bouw-speculanten en tot op zekere hoogte zelfs de Heide-Maatschappij (al zij ook anderzijds gaarne erkend, dat deze instelling ook veel op haar credietzijde te boeken heeft), die alle belagers zijn van het vrije landschap, van de ongerepte natuur.

* * *

Wat is er — om een voorbeeld uit vele te noemen — bezig van het Gooi te worden? Hilversum en Bussum zijn uitgedijd tot suffe stadjes; Laren is aardig op weg om afdoende bedorven te worden en met Blaricum zal het niet anders gaan. Het bouwland van de engen verdwijnt zienderoogen; het wordt overdekt met landhuisjes-met-300-meter-tuin, een liguster-hegje er voor, prikkeldraad op zij en achter. Deschoon-ste plekjes zijn bebouwd, de mooiste uitzichten bedorven, of voor het publiek niet langer bereikbaar. *Oud-Bussum* is een villa-speculatie-rommel geworden. *Craailoo* heeft een derde van zijn geboomte ingeboet en wordt villa-park. De zoogenaamde Boschjes van De Roeper, tusschen Laren en Blaricum, zijn verhannest tot villa-terreinen en op het mooiste gedeelte staat het rustoord *Bosch en Heide*: het publiek mag overal langs lopen, aan den buitenkant van het prikkeldraad. De Torenlaan tusschen de beide laatstgenoemde dorpen is van begin tot einde bebouwd, als een straat in het Amsterdamsche Willemspark, en de weg Laren-Hilversum vertoont het begin van hetzelfde verschijnsel. De *Zwaluwenberg* bij Hilversum, wat is er van geworden? Het *Hoogt van 't Kruis* is, dank zij bekrompen klein-burgerlijke oppositie, waarvoor Gedeputeerde Staten een knieval gedaan hebben, tot villa-park versjacherd. Het *Spanderswoud* is gelukkig door de gemeente gered, doch een deel zal niettemin voor bouwterrein bestemd worden. En wat zal er op den duur worden van *Gooilust*, van het *Corversbosch*, van *Boeckestein*, van *Bantam*, van *Trompenburg* en zoovele andere groote buitenplaatsen? Erger: wat zal er gebeuren, als in 1922 de tijd aangebroken is, dat de Erfgooierswet de deur openzet voor allerlei mogelijkheden, waaraan te denken iemand reeds kippenvel bezorgt? Zullen wij dan gaandeweg ook de heiden zien verdwijnen? Zal dan het geheele Gooi één villapark, één conglomeratie van landhuisjes worden, van de Karnemelksloot tot de Gooiersgracht en van de Zuiderzee tot de 's-Gravelandsche-

EEN HEILIGE KOE IN HET DIEREN-ASYL TE BOMBAY.

vaart? En zal het op den duur denzelfden weg opgaan met de gelukkig vrij talrijke *beauty spots*, die wij nog bezitten?

Het is helaas, maar al te zeer te vreezen. Want men kent in Nederland niet het majoraat, het *entail*, waaraan veel kwaad moge verbonden zijn, doch waarin niettemin het goede zit, dat het de groote landgoederen, de bosschen mede, voor vernietiging behoedt. Sterft de bezitter van een buitengoed, dan komt het gewoonlijk in handen van grond- en bouwspeculanten. Want de erfgenamen bezwijken gewoonlijk voor den hun geboden prijs, die hun een veel grooter rendement belooft, dan met mogelijkheid uit het landgoed te halen is. Of, bij de sinds eenige jaren geldende hooge houtprijzen, verkoopen zij het geboomte en verhandelen daarna huis en grond. Want er bestaat ook weinig liefhebberij meer voor het onderhouden en bewonen van een uitgestrekt buitenverblijf. Men sjouwt liever de wereld door in een auto, hangt den gebraden haan uit in een Palace Hotel, of iets dergelijks. Menschen van zulke structuur vervelen zich in de statige beukenlanen, in het dennenbosch, aan den plas, in den bloementuin en in de kas. Geld, veel geld, is hun liever, omdat het in staat stelt de moderne geneugten, het mondaine gedoe, het ijdele genot-leven mede te maken.

Men kan over deze dingen zich ergeren en sputteren — het baat niets. De Staat zal nu en dan wel eens een bosch-complex, enkele gemeenten zullen wel een enkele maal een aan den rand der stad grenzende buitenplaats koopen — doch dit zullen uitzonderingen blijven. Een goede boschwet — waarop sinds jaar en dag aangedrongen wordt, doch die maar steeds niet verschijnt — zal veel onheil kunnen verhoeden, maar zal toch lang niet alle kwaad kunnen beletten. Groote landgoederen, wijdsche bosch-gebieden, maagdelijke duin- en heidestreken, zullen tot villa-parken verscharreld worden, ongeacht de verzuchtingen, noodkreten en protesten van hen, die de natuur liefhebben en wier hart krimpt als zij gevioleerd wordt.

Er is niets aan te doen. Ook deze „ontwikkelingsgang” zet zich voort en is niet te stuiten. Men kan ten hoogste doen wat mogelijk is, om het kwaad niet verder te laten voortwoekeren, dan het absoluut onvermijdelijke. De gemeenten kunnen in dit opzicht veel goeds tot stand brengen. Niet alleen door den aankoop van buitenplaatsen, bosschen en schoone plekjes, doch ook door hare bouwverordeningen zoodanig in te richten, dat al te groote versnippering, al te dicht opeengepakte bebouwing voorkomen wordt. Maar zeer veel kan ook goed gemaakt worden door degenen, die de villa-parken gaan bewonen, door: 1e. niet al te zuinig te zijn, geen beuzelachtige tuintjes aan te leggen, doch zich de weelde van een redelijk flink terrein te veroorlooven (het brengt in allerlei vormen later zijn rente wel op); 2e. door er naar te streven van hunne tuinen iets goeds, iets bijzonders te maken, zóó dat alle tuinen van zulk een park met elkander een fraai complex vormen, dat

althans tot op zekere hoogte schadeloos stelt voor hetgeen plaats heeft moeten maken voor den villa-bouw.

Daartoe mede te werken, is het voornaamste doel dezer artikelen.

HENRI POLAK.

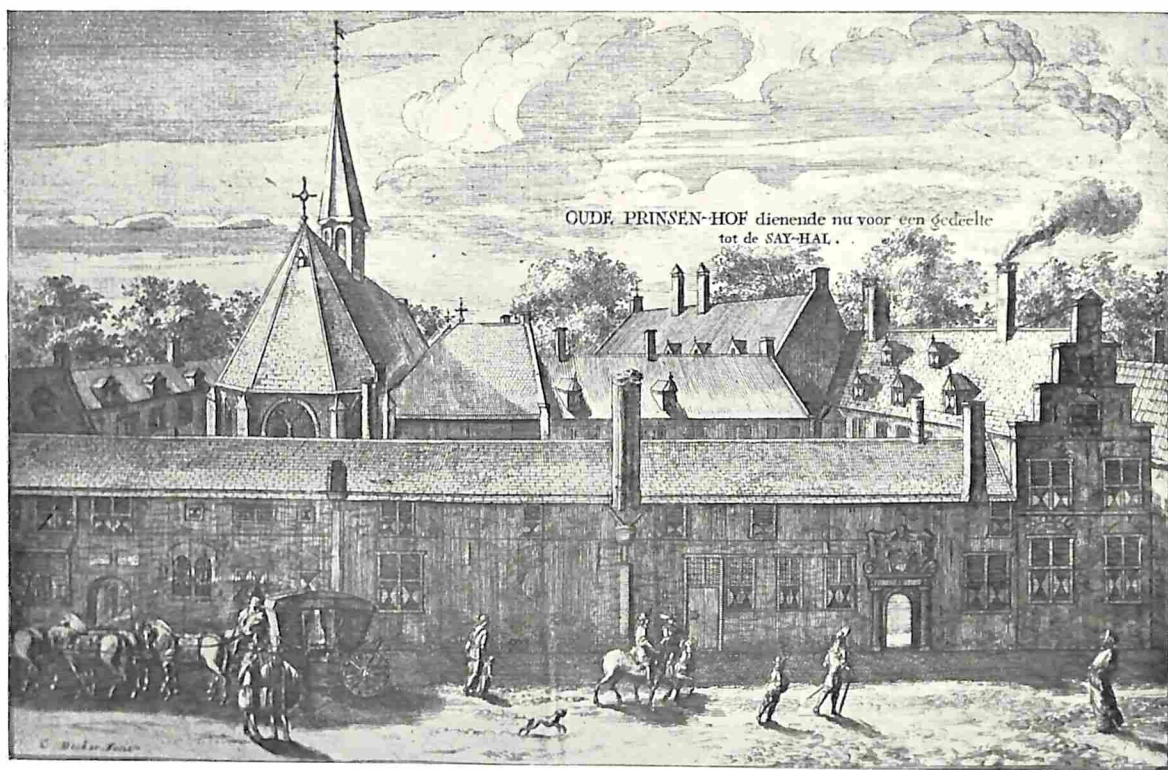
HET PRINSENHOF TE DELFT.

TOEN de zusters van St. Agatha omstreeks 1400 haar klooster overbrachten naar „een erve mitter huysinghe bemuert alst doe begrepen was, daer wi nu ter tijt op wonen daer sedert die tijt menighen kost aan geghaen is” aan de Oude Delft en deze conventsgebouwen in 1406 uitbreidden met het pand van Jan van IJsselsteyn, bezuiden „de huizinghe der zusters” en zich uitstrekkende „uter Delft westwaerts toter stede veste toe”, konden ze kwalijk vermoeden dat een deel van het zéér uitgebreide complex, begrensd door Oude Delft, Schoolstraat en Singel, een historisch gebouw voor het Nederlandsche volk zou worden en dat het voor de meest uiteenlopende doeleinden zou worden gebruikt: vorstelijk verblijf, synodale vergaderingen, saaihal, concertzaal, boelhuis, scherm-school, kazerne, Latijnsche school, hospitaal, magazijnen, museum en nog wat meer. De lotgevallen van dit kloostergebouw zijn dus wel van zeer wisselenden aard geweest.

Toen in de 16e eeuw de kloosters ten doode werden opgeschreven, paste de stad Delft op de gebouwen van het St. Agathaconvent het beati possidentes toe, in welk bezit een resolutie der Staten van Holland van 23 Mei 1577 haar bevestigde. Op 't oogenblik is dit bezit tot ongeveer de helft teruggebracht en bepaalt zich tot het Prinsenhof, het Militair Hospitaal, de Militaire Magazijnen en de woningen links van de hospitaalpoort op de eerste na. Het oostelijk deel der kloosterkapel, sinds 1580 als Fransche kerk en kosterwoning in gebruik, is in 1808 aan de Waalsche gemeente afgestaan, terwijl de gebouwen en terreinen der voormalige Camer van Charitaten, achter het Prinsenhof, met ingang aan de Schoolstraat, aan de Ned. Herv. Diaconie omstreeks 1862 zijn overgedaan. Op het aan „der stede veste” grenzende terrein stond tot een tachtig jaar geleden het Weduwenhuis. Toen dit werd opgeheven, is in 1846 op een deel van het terrein de Armenkerk gebouwd en een jaar of dertig her vlak langs de vest een blok huizen.

Hoewel het verlokkelijk is een beschrijving te geven van de lotgevallen van het geheele interessante St. Agathaklooster, zullen we ons ditmaal uitsluitend beperken tot het N. O. gedeelte dat het Prinsenhof uitmaakt. Zooals elk klooster, had ook het St. Agathaconvent een gedeelte dat tot logement aan op reis zijnde geestelijken, aanzienlijke vreemdelingen en vorstelijke personen diende. Prins Willem I had er meermalen verbleven als stadhouder van Holland en West Friesland en in die dagen vriendschap gesloten met den geleerden prior Cornelius Musius, die als zeventigjarige door Lumey in Dec. 1572 wreedaardig ter dood gebracht zou worden. Later, toen de stad Delft tot eigenares was gepromoveerd, vertoefde hij er ook herhaaldelijk en bestuurde o. a. van daar de — mislukte — pogingen tot ontzet van Haarlem. Na zich met zijn hofhouding voor goed uit Dillenburg te hebben teruggetrokken, vestigde hij er zich in November 1572 definitief.

De indeeling van bewoning van het z.g. Oude Hof uit die dagen is niet meer te reconstrueeren. Alleen is met vrij groote zekerheid vastgesteld dat de woonkamer van den prins is geweest op de eerste of tweede verdieping op den hoek van Oude Delft en Schoolstraat (nu bij Oorlog in gebruik 1). En uit het verhaal

HET PRINSENHOF TE DELFT OMSTREEKS 1700.

van den moord op den prins 10 Juli 1584, zooals de officieele notulen van de avondvergadering van de Staten van Holland van dien dag het doen, blijkt dat de Historische Zaal des prinsen eetzaal was. Volgens haar beheerder, Jhr. B. W. F. van Riemsdijk, is ze waarschijnlijk oorspronkelijk het rectorium van het klooster geweest 2).

Toen de prins te Delft resideerde, betrokken de Staten Generaal, de Staten van Holland, de Rekenkamer en het Hof, ook een deel van het Prinsenhof, de z.g. Spinkamer, blijkens een resolutie der Staten van 11 Aug. 1575, waarbij „den Raedt Provinciael van Hollandt zal worden geaccomodeert binnen den convent van St. Aeght tot Delft, in de plaetse genaemt de Spin-Kamer, alwaer de Vergaderingen der Staten laest gehouden is geweest, omme aldaer met de andere plaetsen, daeraen gelegen, haer pleydoyen, Raedt-kamer ende Griffie te mogen houden; dat voorts de plaetse binnen denselven convente, genaemt de Sacristie, sal worden ge-evacueert ende gehouden tot bewaernisse der Charters van 't gemeene Land...”, welke sacristie oftewel Secreet van St. Aechten is de huidige consistoriekamer der Waalsche kerk op den rechterhoek van de hospitaalingang. Waarschijnlijk heeft dit vertrek slechts een dertig jaar de genoemde bestemming gehad; immers in 1613 is er de synode der Waalsche kerk gehouden. Dit neemt niet weg, dat nog in 1771 er bij toeval een collectie zeer belangrijke charters is gevonden, welke totaal vergeten waren.

In 1577 keerden en Hof en Rekenkamer alweer naar Den Haag terug in verband met de Pacificatie van Gent, en de prins woonde toen meestentijds te Antwerpen. In Juli 1583 keerde hij met zijn jonge echtgenoot Louise de Coligny, met wie hij 12 April was gehuwd, te Delft terug en 29 Januari 1584 werd er Frederik Hendrik geboren. Bij diens doop in de Fransche kerk waren de Delftsche burgemeesters getuigen en als dankbetuiging voor deze eer schonk de stad bij acte van 16 Juni 1584 het prinselijk echtpaar „in vrijen eigendom den grond met al het getimmert van eertijds St. Aegten convente, alwaer syner F. G. tegenwoordiglijk Hoff houdende is, sulcx dat voor der straete tot agter aan der stede veste streckende is...” Doch na een half jaar was Delft weer eigenaresse. 26 Nov. van hetzelfde jaar waren Burgemeesters al gemachtigd met Louise de Coligny te onderhandelen over de teruggave van het geschenk dat ze graag kwijt wilde en de acte werd vervangen door een nieuwe van denzelfden datum(!) waarin van het heele St. Agathaklooster geen sprake was doch het jonge prinsje als pillegift een jaarrente van vierhonderd gulden kreeg.

En nu nam het avontuurlijk leven van het Prinsenhof een aanvang.

Eerst dienden de meestentijds onbewoonde vertrekken nu en dan tot tijdelijk verblijf van den Stadhouder, leden van diens gezin, „Ambassadeurs, Gezanten en andere ge-qualificeerde personen”, maar tevens werd er het Collegium Medico Pharmaceuticum in gehouden. De Historische Zaal, toen „de groottesale van het Oude Hoff”, werd in 't midden der 17e eeuw voor feest- en vergaderzaal ingericht. Uit dien tijd, omstreeks 1650, zijn de beide eikenhouten schoorstenen op marmeren kolommen, waarvan die bij de ingangsdeur op de afbeelding op blz. 94 van de zaal is te zien, terwijl de andere afzonderlijk, op blz. 95, is weergegeven. Leonard Bramer leverde in 1668 de beschildering van de circa 1500 aangebrachte balkenzoldering, welke door kraagstenen met sleutelstukken wordt gedragen — Christus Hemelvaart? — en tevens de beschildering met Bijbelsche tafereelen, o.a. de Bruiloft van Kana, van de penanten tusschen de ramen. De muren zelf zijn of zelf beschilderd geweest of aangekleed met beschilderd doek 3). Van heel de oude zaal is verder niet meer over dan een zestal muurkastjes uit ongeveer 1500 in den blinden Noordelijken wand, welke bij de restauratie, waartoe in 1883 werd besloten, en welke in 1912 was geëindigd, voor den dag zijn gekomen; benevens een wat grootere muurkast in den Zuidelijken gevel, en een nis met overblijfselen van een oud schilderstuk, twee engeltjes met een kroon van een beeld van Maria met het Kindeke, welke nis verborgen wordt door het groote moderne beschilderde doek. De zaal heeft verder nog dienst gedaan voor de Synoden van 1754, 1765 en 1776, in welk laatste jaar ze al bestemd was voor „musicq-college” (tot dan in het Fraterhuis, nu Oude Mannen- en Vrouwenhuis aan de overzijde in de Schoolstraat), terwijl in 1775 zelfs een zangvereniging haar voor de

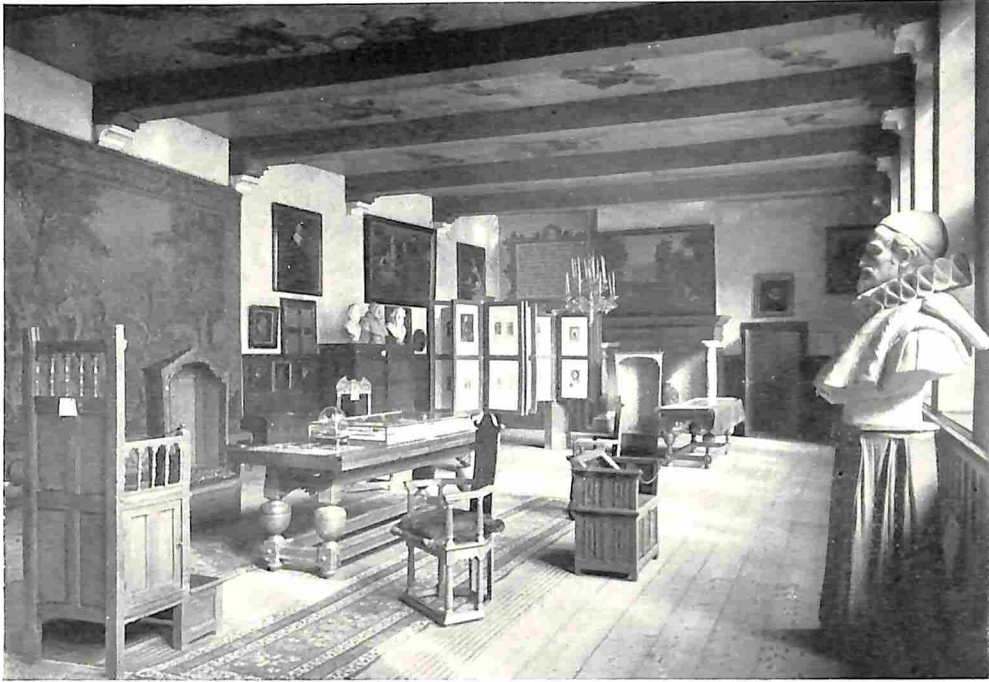
HET PRINSENHOF TE DELFT.

DE POORT WELKS OPSCHRIFT HERINNERT AAN DE BESTEMMING TOT LATIJNSCHE SCHOOL IN 1775.

Daarboven de fraaie steen van 1658, herinnerend aan de bestemming van een gedeelte van het Prinsenhof tot Saalhal.

repetities mocht bezigen. In 1778 kreeg de „Societeit der opgeregte oeconomische Tak” haar tot vergaderlokaal. Toen daarna de militairen zich in 1799 voor goed in het Prinsenhof vestigden, waarin ze vroeger ettelijke malen waren ingekwartierd geweest, zag de zaal zich vernederd tot slaapzaal, gymnastiekzaal, nachtlegermagazijn enz. Geen wonder dat ze deerlijk in verval raakte. Doch in het duffe Holland van 't midden der 19e eeuw werd er aan verbetering niet gedacht. Groen van Prinsterer vestigde in 1849 de aandacht op den toestand, docheerst 34 jaar later volgde het restauratie-besluit.

Om nu de lotgevallen van de Historische Zaal maar met een ten einde te vertellen, ze is nu Museum-Prins Willem I, zijn tijd en familie. „Wie”, aldus Jhr. van Riemsdijk, „een museum in een vorstelijk verblijf, een vertrek schitterend in al de pracht der paleizen van de 16e eeuw en gevuld met een kostbare verzameling voorwerpen, door den Prins gebruikt of uit zijn tijd afkomstig, denkt te vinden, zal teleurgesteld uit komen. Hij bedenke dat men 's Prinsen laatste woonverblijf moet betreden, niet om een museum te gaan zien, maar om eenige oogenblikken te vertoeven op de thans in eere herstelde plaats, waar de Prins geleefd en gewerkt heeft en waar hij voor zijn volk gestorven is.” De meubelen zijn alle copieën, behalve de drie tafels. De groote uittrek-

HET PRINSENHOF TE DELFT. DE HISTORISCHE ZAAL.

tafel heeft tot den inventaris van het Stadhuis behoord, maar was naar de bank van leening verdwaald; de beide andere behoorden tot het Prinsenhof zelf, doch verkeerden toen Oorlog ze in 1887 afstond, in zoo'n desolaten toestand, dat de hersteller er de handen meer dan vol aan had. Van de schilderijen zijn eenige origineelen en daar zijn wel merkwaardige stukken onder. B.v. een portret van den prins in een zwart harnas met het Gulden Vlies, „die prince van Oranien”, uit Portugeesch bezit verworven 4), de „Afbeeldinghe van den ellendigen staat der Nederlanden onder de wreede tyrannye van den Hertoghe van Alba” — zie de afbeelding van den schoorsteen op de volgende bladzijde — en een zeer versleten doek, voorstellende den prins op zijn doodsbed, met op de oude lijst het versje:

Den-Tienden-Juli-Twelck-Den-Menschen-Heeft-
(Verdroeten
Werde-Den-Prinsche-Dorange-Tot-Delft-Doerschoten.

Daar de diakenen der Ned. Herv. Gemeente het in bruikleen hebben gegeven, zal het wellicht afkomstig zijn uit de regentenkamer der Camer van Charitaten.

Zooals gezegd, het Prinsenhof telt nog meer vertrekken dan de Historische Zaal. En ook deze hebben van alles binnen hunne muren gezien. Het Westelijke deel der kerk — nog eigendom van Delft — was van 1621 tot 1635, 't jaar dat hij naar Rotterdam werd verplaatst, court der Engelsche Lakenen, welks courtmeester in St. Agnetaklooster woonde. De Fransche kerk was toen tijdelijk Engelsche. Dat deel der kapel werd daarna vertimmerd tot Venthal van de Lakenen, welke er in 1645 werd gevestigd, ten minste een gedenksteen boven den ingang, vermeldde dit jaartal. De fraaie gedenksteen boven den hoofdtoegang tot het Prinsenhof bewijst, dat in 1658 er de Saaihal werd gevestigd en wel vermoedelijk in de zaal boven de Historische, daar waar nu het Gemeentemuseum is ondergebracht, terwijl de z.g. looikamer, d. w. z. waar na keuren het loodje aan de stukken laken werd gehecht, vermoedelijk de kamer van den Prins is geweest. Van Bleyswyck prijst de hal als „in alle vereyslijkheden soo perfect en volmaect, datter niets geseit kan werden aan te mankeren”. Hij geeft een beschrijving van den steen, welke 't wel nut heeft over te nemen, omdat men waarschijnlijk niet begrijpt wat de drie mannetjes uitvoeren. Men ziet „de Loyers besig met een stuck Zaey onder den Boom te halen en den Kloppe aen 't eynde 't lood aenslaen”.

Nadat de Saaihal uit het Prinsenhof was verdwenen, stond het weer leeg. Een tijdje dienden, volgens den Stads- en Dorpsbeschrijver, eenige vertrekken voor... boelhuis, om vervolgens in 1775 te worden bestemd tot Latijnsche school. *Gymnasium publicum iuventuti pietate linguis et artibus imbvendae dicatum 1775*, zegt het opschrift, gebeiteld in de fries van het hoofdstel. De plechtige opening had plaats 11 Juli 1776 en werd, daar er juist Synode was, door

haar leden bijgewoond in de Waalsche kerk. Evenals een paar jaar te voren het Muziekcollege kwam deze school over uit het Fraterhuis. Het verband tusschen hun tweeën geeft aan het cartouche op den sluitsteen der poortboog met de Y, omgeven door het devies *per angusta ad augusta*, welk symbool en devies in 1616 boven den ingang van het Fraterhuis waren aangebracht, dat toen niet meer diende tot opleiding van R. K. doch van a.s. protestantsche geestelijken, welke kweekelingen stonden onder toezicht van den inwonenden rector der Latijnsche school. Van Bleyswyck verklaart de Grieksche Y, welke hij aan Pythagoras ontleend noemt, inderdaad zeer scherpzinnig en in overeenstemming met het devies, aldus: symbool van het menschelijk leven, dat twee wegen heeft, gelijk de Y welke zich in twee armen splitst. De rechterarm is de weg der deugd, aanvankelijk smal en steil, later breed en vlak eindigende; de linker is de weg ten verdere, aanvankelijk breed, later smal, eindelijk spits uitlopende. 1 Mei 1816 is de school uit het Prinsenhof verdwenen.

Aldus is de eigenaardige combinatie van gevelsteen-inscriptie-poort ontstaan, welke als een geïllustreerde korte historie van het Prinsenhof na den moord op Prins Willem I is te beschouwen.

Over de andere gebouwen van het St. Agathaklooster — woonstede van Dom Emmanuel van Portugal en Aemylia van Nassau, van hun dochters Sabina Delphica en Juliana Catharina, van Burggraaf Dohna, zwager van Frederik Hendrik; de kapel, de fraaie regentenkamer in de Camer van Charitaten enz. spreken we niet. Doch we mogen niet verzuimen „de Teykenen der Koogelen daarmede Prins Willem van Oranje is Doorschoten op 10 July Ao. 1584” bij het begin van „de nieuwe trap” 5) in den buitenmuur van de tweede binnenplaats, vlak tegenover den toegang tot de Historische Zaal, te vermelden. De twee gaten zitten nu achter glas, want ze werden merkwaardig veel grooter in den loop der jaren, door het souvenir-jagen der bezoekers. Ze bevinden zich zóó vlak bij den vloer, dat dit een aanwijzing is dat deze sinds 1584 aanmerkelijk is opgehoogd.

C. L. H.

1) Zie „*Osservationis medicinales chirurgicales*” van den geneesheer Petrus Forestus, die de lijkschouwing heeft verricht.

2) Zie Jhr. B. W. F. van Riemsdijk: „*Historische Beschrijving van het klooster van Sinte Agatha met Prinsenhof te Delft*”, dat ons menige bijzonderheid heeft verschaft.

3) Zie Terwestens tekening van de Synode van 1743.

4) Moes acht het een copie van Frans Pourbus d. O. uit 1565. De vroegere bezitter Dom José d'Almeida heeft op den achterkant in 't Spaansch geschreven: Filips II geschilderd door Titiaan.

5) Zoo heet ze in het verhaal van den moord door den Griffier van de Staten van Holland. Zou ze oorspronkelijk niet van steen zijn geweest?

HOE DE DIEREN SPREKEN

13) DOOR WILLIAM J. LONG.

Met toestemming van den schrijver vertaald door S. CILIA STOFFEL.

WANT het feit bestaat, naar mijn oordeel, dat een paar mensen en veel dieren, een afzonderlijke gave gebruiken, die ik niet heb of niet kan gebruiken, of toegang hebben tot een bron van inlichtingen, die voor mij is afgesloten. Als ik de bevoorrechte mannen of vrouwen ondervraag, die dit vermogen of hoe je 't wilt noemen, bezitten, merk ik dat ze evenzeer in 't donker tasten als ik. Ze weten sommige dingen zonder te weten hoe ze er aan komen; en het eenige woord, dat ze ter opheldering geven, is dat ze zus of zoo „voelen” — zooals een paard het misschien voelt, wanneer hij de goede richting houdt door een verblindende sneeuwjacht, zooals hij die gestadig, zeker blijft gaan, als wij verstandig genoeg zijn hem niet met de teugels of met onze meening lastig te vallen.

Simmo is een van die zeldzame mensen. Het eene oogeblik is hij op en top een kind, zoo argeloos, zoo natuurlijk, zoo onschuldig, aan wereldsche wijsheid, dat hij ons altijd verbaast. Eens, toen hij zijn pijp verloren had, zag ik hem een denkbeeldigen kop vullen, een denkbeeldigen lucifer afstrijken en

aan 't trekken gaan met een uitdrukking van zalige tevredenheid op zijn verweerde gezicht. Wij behandelen hem dus als een onbedorven schepsel, geven hem wat toe, tot er moeilijkheden of gevaar aan de hand zijn, of mannenwerk gedaan moet worden; dan treedt hij rustig op den voorgrond, alsof hij daar hoorde. Of we zitten met hem bij 't kampvuur te praten, zwaar te redeneeren over de een of andere wijze theorie, en hij schuift onze boekengeleerdheid op zij als van nul en geener waarde en wordt plotseling een wijsgeer, die een nieuwe, of een verrassende levenswijsheid verkondigt op de verheven, gemakkelijke manier van Emerson, die zijn tegenstanders, als ze bezwaren opperden, afmaakte door te zeggen: „Ik bewijs niet; ik weet.” Maar waar Emerson ons een geheimzinnig woord geeft, of slechts een bewering, die hij met geen mogelijkheid bewijzen kan, heeft Simmo een manier om een aangevochten leer door een tastbaar, onweerlegbaar feit te bevestigen, die onthutsend is.

Op een mistigen dag, toen hij en ik in de wildernis verdwaald waren, poogden we voort te gaan door ons te oriënteren naar de bovenste twijgen van de naaldboomen, die meestal naar een richting neigen. Na een poosje in den blinde rondgescharreld te hebben, zonder iets dicht bij het kamp of bij bekende aanwijzingen te zijn gekomen, maakte Simmo de opmerking: „Die takken als de weerlicht liegen. Ik geloof best ik kan vinden den weg.” En hij vond hem, en bleef er zelfs op, na 't invallen van de duisternis, door een instinctief gevoel. Tenminste, het komt mij voor, dat het eerder een zaak van gevoel, dan van zinnelijke waarneming of — opmerking geweest is, want zijn eenige verklaring was: „O, ik goed loop, ik best; maar ik verkeerd loop, ik niet prettig.”

Dit natuurlijke voelen, of deze natuurlijke indruk van dingen, die buiten den gezichtskring vallen, dit bijzondere zintuig, of deze *chumfo*-eenheid van alle zinnen, is waarschijnlijk verwant aan een ander gevoel, waardoor dier of mensch personen, die ver weg zijn, of verre gemoedstoestanden of gemoedsbewegingen gewaar worden. Het plotselinge opschrikken van den slapenden hond onder de verzwakte kraan, of de onrust van den slapenden Indiaan bij den ten doode opgeschreven berketronk, zouden op louter fysieke gronden verklaard kunnen worden: een trilling van loslatende vezels, een waarschuwend beving, te flauw voor het trommelvlies, maar zwaar genoeg om een teerder besnaard zenuwstelsel in trilling te brengen, bereikte het inwendige dier, of den inwendige mensch en wekte hem voor 't dreigende gevaar. (Ik geef toe dat deze verklaring nog veel van een praatje heeft en dat er nog geheimzinnigheid blijft ten slotte).

(Wordt vervolgd).

De Bloembladen van Lao-Tze.

21) DOOR J. ALLAN DUNN.

„D AT gedeelte van de zaak zullen wij voor onze rekening nemen,” stemde de détective snel toe. „U hoeft niet voor te komen, mijnheer. Wij zullen hem wel ergens onder brengen, waar hij zich voor een poos zal moeten schamen voor zijn „hop.” Ga meê, jij.”

Hij trok den Chinees met een vinnigen ruk aan de handboeien overeind en de teleurgestelde Ah-Lee verliet het vertrek, na een laatsten snauw aan Keeler's adres.

Intusschen had de gérant naar het bureau getelefoneerd om de plaatsbewijzen, en er verscheen oogenblikkelijk een jongen met de gewenschte papieren. Het had nog heel wat voeten in de aarde, eer Keeler gedaan kreeg, dat hij voor zijn reis mocht betalen. Hij drong hier echter op aan, omdat hij wist, dat het zijn eigen tegenwoordigheid, zijn eigen hotelkeuze en geheime zending waren, die den „tong”-vechter, daar hadden doen verschijnen.

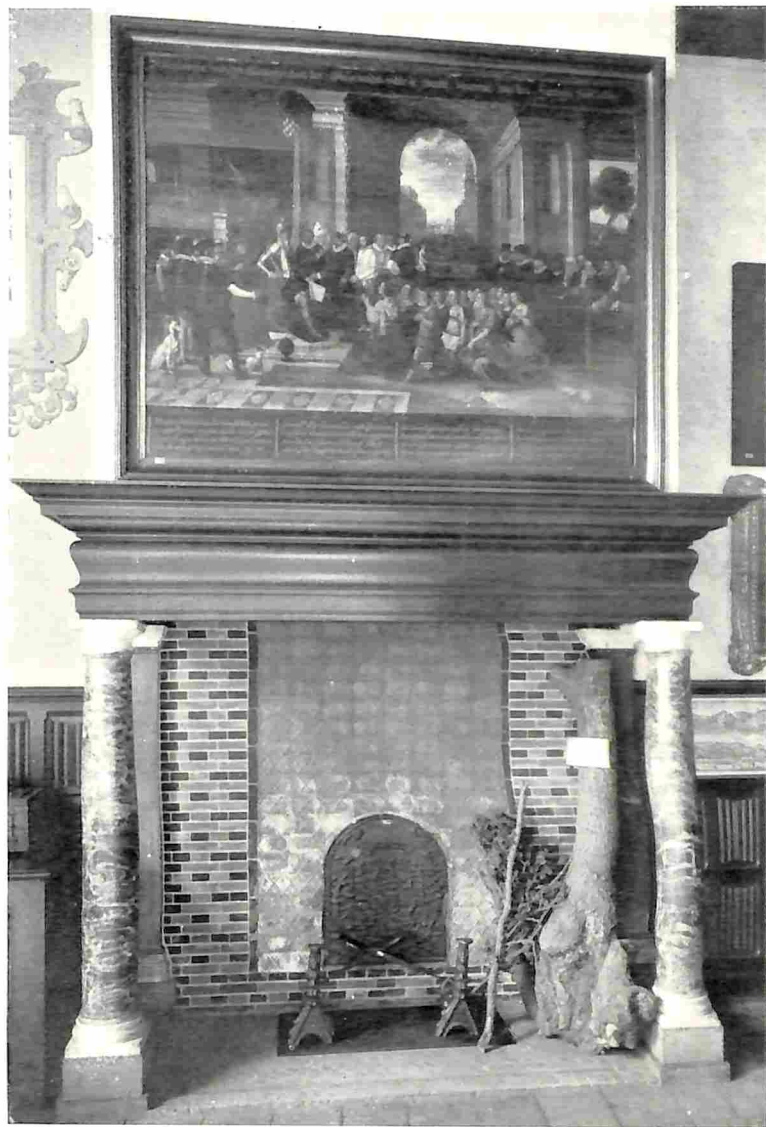
„Een slimme schurk,” zeide de gérant, terwijl hij Keeler naar het voor hem gereserveerde rijtuig begeleidde, dat hem naar het Ferry-Building zou brengen. „Het hotel heeft verscheidene ingangen, het was niet moeilijk voor hem om binnen te sluipen, eenmaal als Sing vermomd. Niemand zou er bijzonder acht op hebben geslagen als men hem op de een of andere verdieping zag. Op het kantje af, mijnheer Keeler! Het was voor ons een geluk, dat hij een aanval deed in de kamer van een dapperen en sterken man. Indien hij eens bij

een dame was binnen gedrongen! Wij bedanken u voor uw welwillendheid. Als wij nog iets voor u doen kunnen — altijd ter uwer beschikking. Goede reis. Vaarwel, en nogmaals dank voor uw welwillendheid.”

Men had Keeler eerst medegedeeld, dat hij slechts een slaapplek beneden kon krijgen, totdat hij in Chicago zou aankomen, maar hij ondervond, dat er geheime invloeden voor hem aan het werk waren geweest, en blijkbaar ten koste van iemand, wiens belangen men van minder waarde achtte, want men had hem een salonrijtuig gegeven en een biljet voor de reis van Chicago naar Albany. Ook had men hem niet het groote verschil in prijs berekend.

Alles kwam wel anders uit, dan Ah-Lee had gedacht, overlegde hij, toen hij zich in zijn gezellige omgeving installeerde. Hij nam een voorwerp uit zijn zak, dat hij in de spreij van het bed had gevonden. Het was een bronzen schijf, waaraan een rood zijden koord was bevestigd. Onder het gevecht was het van den hals van den prijsvechter afgerukt. Op het medaillon was „en relief” het zelfde woeste gelaat afgebeeld, dat hij het laatst had gezien op de deur te Honolulu; het symbool der Geheime Chineesche orde. De T'au-t'ie waren nog altijd aanvallend.

Hij vermoedde, dat Claire Arden haar reis naar het Oosten, ook wel een dezer dagen zou maken, en hij trachtte zich wijs te maken, dat hij hoopte, dat zij zich niet in denzelfden trein bevond. Toen hij zich na verscheidene opzettelijke tochten door de Pulman-Cars hiervan had overtuigd, verdiepte hij zich in zijn tijdschriften en nam het besluit haar voorgoed uit zijn gedachten te bannen. Aan het einde der reis gekomen, nadat hij in Albany eenige vertraging had ondervonden, kwam hij even na tien uur te New-York aan. Hij gaf zijn bagage aan een kruier, behield echter zijn handkoffer, waarin hij de bollen en planten had

HET PRINSENHOF TE DELFT.

SCHOUW MET SCHILDERSTUK VOORSTELLENDE „DE ELLENDIGE STAAT DER NEDERLANDEN” ONDER ALVA.

Daaronder door een storm in 1894 afgerukte takken van de linde in de ruïne van het slot te Dillenburg waaronder Prins Willem I in 1568 de afgevaardigden uit de Nederlanden heeft ontvangen, die zijn hulp tegen Spanje inriepen.

gepakt, waarna hij den man naar een rijtuig volgde en als zijn bestemming, het Biltmore Hotel noemde, waar hij telegrafisch een kamer had besteld. Hij schreef zich in het vreemdelingenboek in, en gaf bevel hem den volgenden morgen om zeven uur te wekken, er aan toe voegend, dat men hem in geen geval moest storen.

„Ik ben doodop,” zeide hij tegen den bediende, „ik kan nooit goed op mijn treinreizen slapen.”

Deze uitlegging deed hij vergezeld gaan van een diepengeew, waarvan hij gebruik maakte, om een medereiziger in het oog te houden, die zeer ontevreden scheen te zijn toen hij vernam dat men hem geen kamer geven kon, omdat hij niet van tevoren had besproken. Het viel Keeler op, dat de man meer belangstelling aan den dag legde voor het nummer van de kamer, dat aan Keeler's sleutel was bevestigd en aan den wachtenden piccolo werd overhandigd, dan dat hij teleurgesteld was.

Dat de man en hij in dit Hotel samentroffen, kon een toeval zijn, maar hij verheelde zich niet, dat het laatste uur van zijn tocht nog wel het gevaarlijkste zou kunnen zijn. De T'au-t'ie telde misschien nog andere blanke leden, behalve Redding. De gewoonte der narcotische middelen spot met kaste en landaard en Keeler zag aan verscheidene kenteekenen, dat zijn medereiziger aan een dier giften was verslaafd.

Hij ging met de lift naar zijn kamer, liet den jongen heengaan en deed de deur op slot. Hij tornde den talisman uit zijn pet en borg hem in het horlogezakje van zijn pantalon, onder zijn gordel. Daarop onderwierp hij zijn pistool aan een nauwkeurig onderzoek, en stak het in zijn jaszak. Hij nam zijn handkoffer, opende de deur en keek in de gang. Er was niemand te zien; hij draaide den sleutel om, liep haastig naar de liften en liet zich naar de benedenverdiepingen brengen.

Keeler kende zijn New-York op zijn duimpje. Hij vond het beter eenige minuten te verspillen aan extra-voorzorgen dan het telegram naar den letter op te volgen. Door de ondergrondsche gang nam hij den weg naar het Groote Centraal Station, sloeg een zijweg in, nam een lokaal-trein, en stapte aan het andere station uit, waar hij in het Times-Building weer aan de oppervlakte van New-York verscheen. Van daar nam hij een tweede taxi en reed naar Mac Vea's adres.

Het sloeg juist elf uur toen deze in de Westelijke Zeven en negentigste straat stilhield. Door de dichtgetrokken gordijnen op de eerste verdieping schemerde een licht en achter de ruit boven de voordeur, nog een.

In de eene hand het pistool houdend en in de andere den handkoffer, stapte Keeler uit en wierp een scherp, onderzoekenden blik langs de straat, daar hij half en half een aanval verwachtte. Een politie-agent ging voorbij, wierp terloops een blik op den taxi, en wenschte hem goeden nacht.

Het was de essens van het meest alledaagsche, dacht Keeler. Hij was de drager van een talisman welke heilig was verklaard of een tooverkracht bezat — of beide tezamen. De verdwijning hiervan had, volgens Bindloss, de Oostersche officiële kringen in beroering gebracht, en nu in het laatste oogenblik, dat hij zou worden overhandigd, en een aanval op hemzelf onvermijdelijk scheen, een taxi om den hoek, een politie-agent op het trottoir — het toppunt der veiligheid en beschaving.

„Zal ik wachten, mijnheer?” vroeg de chauffeur. Keeler gaf hem een bankbiljet dat een ruime fooi inhield.

„Wacht, tot ik naar binnen ga. Het zou kunnen zijn, dat men niet thuis is. Kun je over een uur terug komen?” Hij vond het minder gewenscht, dat de aandacht zou worden gevestigd op een zoo laat bezoek aan Mac Vea, hoe vreedzaam en stil alles nu ook scheen.

„Over een uur, mijnheer? Ik zal op tijd zijn.”

De taxi wachtte terwijl hij de stoep opging en aanbelde. Een dienstmeisje opende de deur en een groot gevoel van verlichting kwam over Keeler. Het scheen hem toe, dat hij alle vervolgingen in Honolulu had achtergelaten. Mac Vea's vrees moest wel door ongeduld zijn verlevendigd. „In orde,” riep hij den chauffeur toe. Hij ging het meisje voorbij en kwam in de hall, welke electrisch werd verlicht door een gloeilampje, aangebracht in een antiek bronzen lantaarn — een samensmelting der eeuwen — en noemde zijn naam. „Wilt u maar in de ontvangkamer gaan, mijnheer?” vroeg zij. „Mijnheer Mac Vea wacht u.”

Zij opende een deur rechts van de hall. Keeler verwonderde zich een beetje over deze vormelijkheid. Hij had verwacht, dat men hem dadelijk boven in de groote studeerkamer zou laten.

Aan de wanden van het vertrek hingen Oostersche tapijten en brocaatstoffen; de meubels waren van uitgesneden teakhout met paarlmoer ingelegd, zonder kussens, koud, ongezellig. De eenige tafel welke er zich bevond, was rond en van fraai beeldhouwwerk voorzien.

Om den middenpoot kronkelden draken. Het oppervlak was in fantastische bloemen en bladeren uitgesneden, die sterk „en relief,” slechts een vlak stuk open lieten, niet grooter dan een bord, waarin een schijf van paarlmoer was gelegd, terwijl de bladen der dichtst bijzijnde bloemen den glanzenden cirkel aanraakten. Het was een zeldzaam mooi kunstwerk; Keeler plaatste zijn handkoffer op een stoel en stond er vol bewondering naar te kijken.

De deur welke naar de hall voerde, werd geopend en hij zag met eenige verbazing op. De man die binnentrad, was hem vreemd. Mogelijk was hij een der secretarissen van Mac Vea. Hij wist dat de geleerde er twee had, ofschoon hij slechts

een hunner had ontmoet, die er geheel anders uitzag dan deze.

„Gaat u zitten.”

Nog vol verwondering nam Keeler achter de tafel plaats, zijn handkoffer onder zijn bereik. Hij was onaangenaam verrast, daar de man hem doordringend aanzag door geelgekleurde brilleglazen, in zwart montuur, die het hem onmogelijk maakten, de kleur der oogen van Mac Vea's secretaris te onderscheiden. Zij konden groen, grijs, blauw of bruin zijn, bijzonder vriendelijk schenen zij niet.

De man had een eigenaardige stervormige moedervlek op zijn rechterwang; het gelaat was gladgeschoren, het zwarte haar glimmend als gepolijst leder.

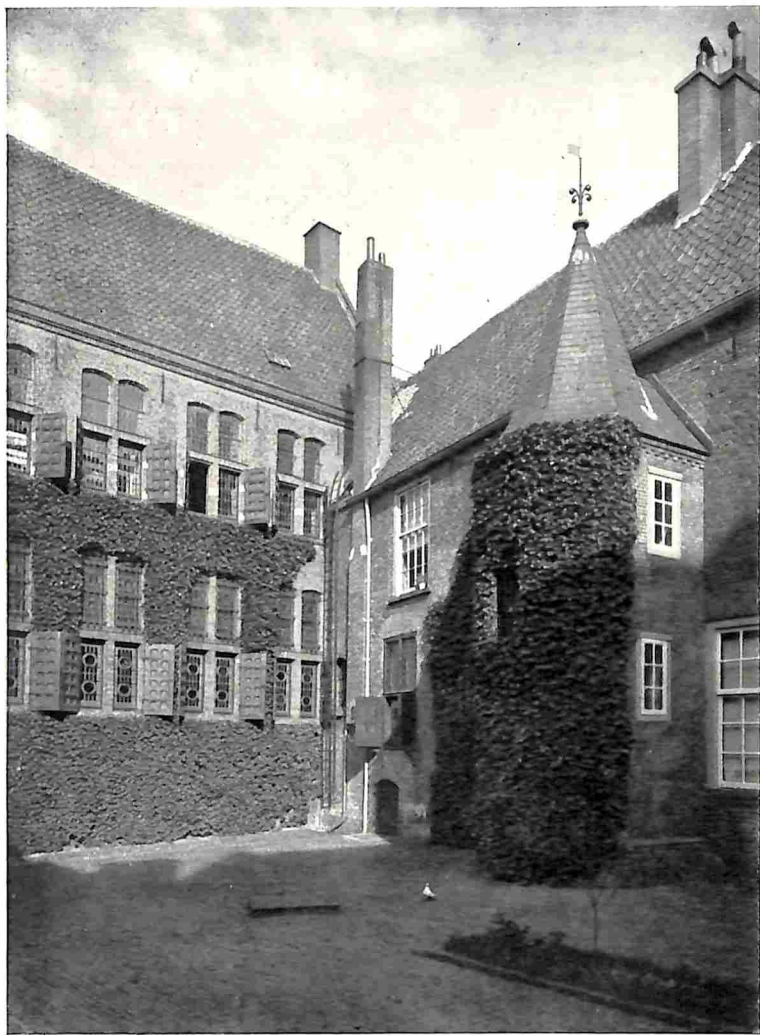
Deze ontvangst was geheel anders, als waarop Keeler na zijn gevaarlijke reis over een half werelddeel had gerekend. De dienstbode had hem zeker verkeerd verstaan.

„Mijnheer Mac Vea verwacht mij,” zeide hij. „Ik geloof niet, dat hij vermoedt dat ik hier ben.”

Het antwoord verbaasde hem nog meer.

„Ik ben Mac Vea — Angus Mac Vea. Mijn oom Stuart Mac Vea is verleden Maandag overleden.”

(Wordt vervolgd).

HET PRINSENHOF TE DELFT.
HOEK VAN DEN TWEEDEN BINNENHOF MET
HISTORISCHE ZAAL.